

УДК 377.1:369

І. В. Коршунова,

викладач іноземних мов

(Житомирський базовий фармацевтичний коледж ім. Г. С. Протасевича)

ivkorsh@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті проаналізовано теоретичні аспекти методу проектів як ефективного засобу активізації пізнавальної діяльності студентів на заняттях з іноземної мови при підготовці фармацевтів.

Розглянуто класифікацію проектів та проаналізовано кожен етап роботи над проектним завданням.

Подано коротку історичну довідку та зазначено первинну мету застосування даного методу. Особливу увагу приділено застосуванню методу проектів в роботі зі студентами з різним рівнем знань.

Вітчизняна педагогіка в даний час знаходиться на етапі активного реформування, що є наслідком інтеграції в європейський освітній простір та впровадження Болонської системи освіти. Це передбачає перегляд змісту, методів і засобів навчання. Традиційні методики часто не спрацьовують для досягнення поставлених цілей та не відповідають поставленим вимогам. Тому викладачам необхідно використовувати нові завдання, які мають більш комунікативний характер та орієнтовані на студентів з різним рівнем знань.

Впровадження оновлених галузевих стандартів підготовки фахівців медицини або фармації, розроблених на основі компетентнісного підходу, передбачає набуття студентами ключових компетенцій, серед яких окремо виділено здатність до комунікації іноземною мовою.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні використання методу проектів на заняттях з іноземної мови як засобу мотивації навчальної діяльності студентів та активізації їх пізнавальної діяльності.

Концепція викладання іноземних мов у медичному або фармацевтичному ВНЗ передбачає використання таких методів навчання, що максимально наближають до реальних умов спілкування з представниками іншомовної культури. Провідне значення в цьому процесі має проектна форма навчання.

Метод проектів – новітній комунікативний метод навчання, що передбачає застосування творчого потенціалу студентів під час створення реальних об'єктів за чітко визначеним планом дій і певною моделлю, спрямований на активізацію їх пізнавальної діяльності та передбачає використання новітніх технологій, зокрема комп'ютерних програм. Створення проектів допомагає студенту усвідомити власну значущість і роль знання у його житті. При застосуванні методу проектів знання не є кінцевою метою навчальної діяльності, а лише засобом, що допомагає самостійно оволодіти стратегіями навчання.

Наприкінці XIX століття дидактичні пошуки західних педагогів були пройняті увагою до емоційної привабливості навчання. Ідеї гуманістичного напрямку у філософії та освіті були пов'язані з методом проектів, який також називали "методом проблем" або "методом цільового акту".

Метод проектів виник у 1920-і рр. у сільськогосподарських школах США. Проектне навчання було направлено на те, щоб знайти способи, шляхи розвитку активного самостійного мислення дитини, щоб навчити її не тільки запам'ятовувати і відтворювати знання, які дає школа, а й вміти їх застосовувати на практиці. Загальний принцип, таким чином, на якому базувався метод проектів, полягав у встановленні безпосереднього зв'язку навчального матеріалу з життєвим досвідом студентів, в їх активній пізнавальній та творчій спільній діяльності у практичних завданнях (проектах) при рішенні однієї загальної проблеми. Метод проектів успішно розвивався завдяки педагогічним ідеям американського педагога і психолога Дж. Дьюї, а також його учнів і послідовників. Саме Дж. Дьюї висунув гасло, що є однією з основних тез сучасного розуміння проектного навчання: "Навчання у вигляді діяльності" [1].

Питання використання методу проектів у практиці роботи школи та вищих навчальних закладів знаходять своє відображення, зокрема, і в роботах вітчизняних вчених Ю. Безвіна, Р. Борисової, С. Ніколаєвої, Г. Подосиннікової, І. Сокол, І. Шишової. Особливостям проведення позакласної проектною роботи присвячено роботу С. Ніколаєвої [2].

Іноземна мова може часто здаватися чимось далеким та нереальним, а це має негативний вплив на мотивацію тих, що навчаються, тому що вони не бачать її зв'язку із своїм оточенням. Проектна методика допомагає побудувати міст між реальним та чимось швидко досяжним. По-перше, проект допомагає інтегрувати іноземну мову у власну мережу комунікативної компетенції того, хто вивчає мову. Це заохочує застосовувати широкий діапазон комунікативних навичок, дає змогу студентам використовувати інші сфери знань та дає можливість описати те, що є важливим у їхньому житті. По-друге, проект робить мову більш пов'язаною з потребами того, хто навчається, бо вони вчать спілкуватися про власний внутрішній світ, свою країну, свою професію. По-третє, проект налагоджує більш тісний зв'язок між мовою та культурою. Мета вивчення іноземної мови – це створення можливого комунікативного моста між двома культурами для повноцінного спілкування у професійній діяльності.

Існує думка серед викладачів іноземної мови, що процес та зміст уроку повинні робити внесок у загальний рівень учня. Проектна робота дуже пов'язана із сучасними уявленнями про ціль та природу

освіти. Постає питання про освітні цінності. Більшість сучасних шкільних програм вимагають заохочувати ініціативу, незалежність, уяву, дисципліну, співпрацю та розвиток корисних науково-пошукових вмінь з усіх дисциплін. Проектна робота це спосіб втілення цих загальних цілей у практичну діяльність на заняттях. По-друге, заохочуються міждисциплінарні підходи. Для навчання мови це означає, що студентам варто використовувати знання, які вони отримали з інших предметів, під час заняття з іноземної мови. Саме робота над проектами спонукає до цього [3].

На початковому етапі навчання мови викладач знайомить студентів з методом проектів як видом роботи. Передусім, варто зазначити, що ми працюємо зі студентами, які вже мають базову освіту, яка передбачає певні лексичні та граматичні знання та навички спілкування. З іншого боку, в кожній групі є студенти з різним рівнем знань, тут виникає необхідність в диференціації завдань, щоб дати можливість працювати всім студентам. Здібні можуть показати, що вони знають незалежно від програми чи плану в той час, як слабші студенти можуть досягнути того, чим вони пишатимуться, компенсуючи нижчий рівень володіння мовою показом відео матеріалу чи наочності [4].

Проектна робота не виконується ізольовано від тем, які вивчаються, навпаки, вона тісно з ними пов'язана. На першому – підготовчому етапі учні вивчають граматичний та лексичний матеріал, передбачений робочою програмою. Такий етап є дуже важливим, так би мовити фундаментальним, без якого неможливий перехід до наступного. Студент не зможе висловити свої думки без необхідного словникового запасу та будувати граматичні конструкції.

Проектна робота передбачає певний об'єм самостійної роботи, в такому випадку виконання проекту пропонується більш здібним студентам, або роботи в групі, тоді можна об'єднати в групу студентів з різним рівнем знань.

Наступним важливим кроком є вибір теми проекту. Варто зазначити, що кожна робоча програма передбачає достатню кількість тем для самостійної роботи і проектна форма є вдалою для їх опрацювання. Добре якщо ці теми багатопланові і можна розкрити різні аспекти тієї чи іншої проблеми. Також метод проектів можна застосовувати для індивідуальної роботи бакалаврів та оцінювати за рейтинговою системою.

Усі проекти мають деякі загальні риси:

- використання мови в комунікативних ситуаціях, які наближені до реальних умов спілкування в майбутній професійній діяльності;
- спонукання студентів до самостійної роботи (індивідуальної або групової);
- пошук та вибір теми проекту, яка максимально цікавить студентів, і безпосередньо пов'язана з умовами, в яких проект виконується;
- пошук мовного матеріалу, видів завдань та послідовності роботи згідно з темою та метою проекту;
- візуальний показ кінцевого результату [5].

Англійські вчені в галузі методики викладання мов Т. Блур та М. Дж. Сент-Джон розрізняють наступні види проектів:

- 1) груповий проект, в якому дослідження виконується групою студентів, але кожен студент окремо вивчає відповідний аспект обраної теми;
- 2) міні-дослідження в якому студент виконує індивідуальне соціальне опитування (анкетування або співбесіда);
- 3) проект, який базується на роботі з літературними джерелами, де студент вибірково читає матеріал на тему, яка його цікавить.

Науковці вважають, що останній тип проекту є нескладним для практичного використання. Працюючи над таким проектом, студент розвиває навички роботи з різноманітними літературними джерелами: з довідковою літературою, каталогами бібліотеки тощо. Такий вид проекту здебільшого притаманний для навчання мови для спеціальних цілей.

Різновидом найбільш важливого, з точки зору методики викладання іноземних мов, групового проекту є міні дослідження та робота з літературою.

Проектні технології реалізуються за чітким алгоритмом і складаються з чотирьох етапів: підготовчого, виконавчого, презентаційного й підсумкового.

Підготовчий етап проекту включає формулювання теми, систематизацію та виділення головної інформації. На даному етапі студенти обговорюють завдання, виявляють проблеми, висувають пропозиції щодо розв'язання завдання, розподіляють ролі та визначають джерело інформації. Завершення підготовчого етапу передбачає обговорення в малих групах плану проектної роботи, формулювання мети та визначення кінцевого продукту проекту.

На виконавчому етапі студенти готуються до виконання проекту, а саме: обговорюють етапи презентації результатів, обирають оптимальний шлях до реалізації проекту, працюють з інформацією, проводять дослідження, синтезують та аналізують ідеї, оформлюють проект. На цьому етапі студенти також навчаються викладати одержану інформацію в графіках, схемах і таблицях [5].

Презентаційний етап передбачає підготовку студентів до виступу. У процесі цієї підготовки відбувається остаточне оформлення проєктів (створення мультимедійних презентацій в програмі Power Point, відео в цифровому варіанті тощо), після чого відбувається власне презентація проєктів. Тут варто зазначити, що є певні вимоги до створення презентацій проєктів: дотримання єдиного стилю оформлення слайдів; використання для фону і тексту контрастних кольорів; використання можливостей комп'ютерної анімації для представлення інформації, проте не варто зловживати анімаційними ефектами; використання коротких слів, речень; не змішувати різні варіанти шрифтів; використовувати жирний шрифт, курсив та підкреслення для акцентування уваги на головних моментах тексту; заповнення одного слайду невеликим обсягом інформації (не більше 8 рядків).

Головною метою підсумкового етапу є аналіз та оцінювання проєктів. Студенти обговорюють результати проєктної діяльності в малій групі та дають оцінку проєкту загалом, а також оцінюють роботу кожного студента. Викладач аналізує одержану інформацію та використовує її для загального оцінювання роботи студентів.

На етапі оцінювання здійснюються не тільки контроль засвоєння мовного матеріалу, але й розвиток мовної та комунікативної компетенції. У процесі оцінювання викладач повинен надати загальну оцінку проєкту, яка стосується змісту, теми, кінцевого результату, активності участі студентів у проєкті.

Метод проєктів часто використовується на заняттях з іноземної мови для презентації по закінченню вивчення теми на етапі творчого осмислення та використання матеріалу.

Нами використовуються наступні параметри зовнішньої оцінки проєкту:

- актуальність та важливість проблем проєкту, обов'язкове відношення до тематики навчальної програми;
- обов'язкова участь кожного студента у проєкті згідно особистісних знань та можливостей;
- колективна робота під час вирішення проблем проєкту та взаємодопомога студентів;
- ретельне вивчення проблеми та використання надбаних раніше знань з інших галузей науки;
- вміння висловлювати та захищати свою точку зору щодо прийнятих рішень, робити висновки, брати участь у дискусії;
- презентабельність та естетичність результатів проєкту [5].

Проєктні технології розвивають у студентів пошуково-дослідницькі, технологічні й інформаційні компетенції, формують креативність, стимулюють інтелектуальну активність, розвивають комунікативні вміння, допомагають формувати міждисциплінарні зв'язки, вчать використовувати інформаційно-телекомунікаційні технології під час вивчення іноземної мови, допомагають оволодіти навичками роботи в групі та формують соціальну мобільність. Крім того, все це підвищує мотивацію студентів, оскільки в даному випадку вивчення мови стає не ціллю, а засобом створення кінцевого продукту діяльності. Крім того, метод проєктів пов'язує навчальну і позанавчальну діяльність, розвиває такі якісні характеристики особистості, як потребу в самоосвіті та вміння взаємодіяти.

Було виділено переваги проєктного методу, який характеризується високою комунікативністю та активним включенням студентів у навчальну діяльність; кожний студент приймає власну відповідальність за особистісне просування у навчанні; використання методу проєктів дозволяє створити умови для розвитку особистості студента, оскільки розвивається активне самостійне мислення; процес роботи над проєктом стимулює діяльнісну активність учасників [6].

Аналізуючи переваги даного методу, можливо зробити висновок, що проєктна діяльність передбачає відхід від авторитарних і репродуктивних методів навчання, вимагає обміркованого та обґрунтованого поєднання з різними методами, формами і засобами навчання. Студент поряд із викладачем виступає рівноправним суб'єктом навчання. Викладач стає керівником, організатором і помічником, а не лише носієм та транслятором знань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Витлин Ж. Л. Еволюція методів навчання мови в XX столітті / Ж. Л. Витлин // *Іноземні мови в школі*. – 2001. – № 2. – С. 23–29.
2. Николаєва С. Ю. Проєктна робота "Europe is more than you think" для учнів старшої школи / С. Ю. Николаєва // *Інозем. мови*. – 2006. – № 1. – С. 3–16.
3. Hutchinson T. Project Video 3. Video Guide / T. Hutchinson. – Oxford University Press, 1997. – 128 p.
4. Nickerson R. S. Teaching of thinking and problem-solving / R. S. Nickerson. – San Diego, CA : Academic press, 1994. – P. 409–449.
5. Жиденко Т. Ф. Проєктна методика і шляхи її реалізації / Т. Ф. Жиденко // *Вісник Національної академії оборони. Питання педагогіки*. – 2009. – № 5 (13). – С. 36–41.
6. Бабій К. Нетрадиційний урок за проєктною технологією / К. Бабій // *Управління школою*. – 2007. – № 1. – С. 22–25.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Vitlin Zh. L. Evoliutsiia metodiv navchannia movy v XX stolitti [The Language Teaching Methodology Evolution in the XX Century] / Zh. L. Vitlin // *Inozemni movy v shkoli* [Foreign Languages at School]. – 2001. – № 2. – S. 23–29.

2. Nikolaeva S. Yu. Proektna robota "Europe is more than you think" dlia uchniv starshoi shkoly [The Project Work "Europe is more than you think" for Pupils of Higher School] // Inoz. movy [Foreign Languages]. – 2006. – № 1. – S. 3–16.
3. Hutchinson T. Project Video 3. Video Guide / T. Hutchinson. – Oxford University Press, 1997. – 128 p.
4. Nickerson R. S. Teaching of thinking and problem-solving / R. S. Nickerson. – San Diego, CA : Academic press, 1994. – P. 409–449.
5. Zhidenko T. F. Proektna metodyka i shliakhy ii realizatsii [Project Methodology and the Ways of its Realization] / T. F. Zhidenko // Visnyk Natsional'noi akademii oborony. Pytannia pedagogiky [Military Defense National Academy Journal. Pedagogy Questions]. – 2009. – № 5 (13). – S. 36–41.
6. Babii K. Netradytsiinyi urok za proektnoiu tekhnologieiu [Non Traditional Lesson Based on the Project Technology] / K. Babii // Upravlinnia shkoloiu [School Management]. – 2007. – № 1. – S. 22–25.

Матеріал надійшов до редакції 12.04. 2012 р.

Коришунова И. В. Особенности использования метода проектов на занятиях по иностранному языку.

В статье проанализированы теоретические аспекты метода проектов как эффективного средства активизации познавательной деятельности студентов на занятиях по иностранному языку при подготовке фармацевтов. Рассмотрена классификация проектов и проанализирован каждый этап работы над проектным заданием. Также подается краткая историческая справка и обозначается первичная цель использования данного метода. Особое внимание уделяется использованию метода проектов в работе со студентами с разным уровнем знаний.

Korshunova I. V. The Peculiarities of the Project Method Usage at the Foreign Language Lessons.

This article analyzes the theoretical aspects of the project method as the effective activization tool of the students' cognitive activity at the foreign language lessons during the pharmacists' training. The classification of the projects is suggested as well as every stage of the project work is analyzed. The article also offers the short historical reference and the principal method usage of this method. The special attention is paid to the usage of the project method at work with the students with different levels of knowledge.